Nyolcvanezer „fő" és egy gondolat

Szokványos síneken indul a beszélgetés, amikor leülünk *Merényi Elemér* igazgatóval a Keszthelyi Művelődési Ház irodájában. Nézzük a falakat csaknem teljesen beborító plakátgyűjteményt — mindegyik a művelődési ház egy-egy próbálkozásának dokumentuma. Vaskos könyveket szedünk elő, névsorokat, programokat tanulmányozunk. Kiderül, hogy a múlt évben, a művelődési ház különböző tanfolyamain, előadásain, szakköreiben, klubjaiban összesen 80 000 ember fordult meg. Nyolcvanezer „fő", ahogy ezt a jelentések nyelvén mondják. Szép szám egy 14 és félezer lakosú városban!

Mondom, előbb szokványos síneken indul és fut a beszélgetés, még akkor is, ha az, amit „szokvány"-nak nevezünk, kulturális forradalmunk dicsőségét hirdeti. *Később azonban rácsimpaszkodunk egy, egyetlen egy témára és lassanként kibontakozik az emlékezésből egy gondolat. A munkásosztály kérdése, a munkásfiatalok sorsa.*

Olyan gondolat ez, ami központi helyet foglal el ennek a kulturális intézménynek a vezetésében, gyakorlatában. Büszkén mondják, hogy bár Keszthely nem iparváros, határa sem nagy, mégis, tavaly a látogatók 40 százaléka volt munkás és paraszt. Hogyan történt? Itt jutunk el a gondolathoz.

A megyében elsőnek itt, Keszthelyen kezdeményezte a művelődési ház még tavalyelőtt az üzemi előadássorozatok rendezését. Természettudományos, műszaki és politikai témákból összeállítottak egy sorozatot, hozzá előadó-gárdát szerveztek és megkezdték az üzemek, ktsz-ek, hivatalok látogatását. A 10 témát 20 helyen ismertették, klubtermekben, ebédlőkben, vagy éppen műhelycsarnokokban, a látogatók átlagos létszáma meghaladta a félszázat.

Ennek során összebarátkoztak az üzemekkel és megtudták például, hogy a vasipari ktsz-ben gondot okoz a vezetőknek az ipari tanulók szabadideje. Hétfőn, kedden és szerdán ugyanis, amikor délután iskolába mennek, délelőtt semmit nem csinálnak a gyerekek. Lófrálnak, csúnyább szóval csavarognak. Fölvillant a gondolat és *a művelődési ház felajánlotta, hogy létesít egy ifjúmunkás klubot és meg is tette.* Nem más ez, minthogy a 40 ipari tanuló az említett délelőttökön belül a művelődési házban egy külön terembe és felügyelet, segítség mellett tanulnak. Nem lófrálnak és nem mennek készületlenül az iskolába. Közben megszokják az épület fegyelmét, ami bizony kemény, nem tűri a barbár magatartást.

Sikerült. Ez azonban a gondolatnak még csak az eleje. Mert úgy számoltak: ha fiatal embereket ilyen közel viszünk a kultúrához, csak megcsapja őket valami szél. Így történt. *Ha már ott voltak a gyerekek délelőtt, visszajöttek este is, más napokon is.* Előbb csak a televízió mellé. Azután bekukucskáltak a tánctanfolyamra, a vasárnap délutáni ingyenes táncokra, később már a szakkörökbe is. Egy szó, mint száz: az „odacsalogatott" ipari tanulók közül ma már három az irodalmi színpad szavalója, jópáran tagjai az ugyancsak ott székelő Ifjú Gárdának és belőlük alakult meg az Ifjúmunkás Kórus. Hogy mondják ezt hivatalosan? „Aktivisták" lettek a gyerekekből. A kulturális forradalom nyereségei.

Ettől a sikertől most már szárnyakat kapott a gondolat. Ma még titkos terv, de erős elhatározás született: *el kell érni, hogy a város minden ifjúmunkása tagja legyen valamilyen szakkörnek a művelődési házban.* Mindenki, aki elmúlt 14, de nincsen még 20 esztendős. Sok veszély leselkedik ezekre az emberekre. Az üzemben kollektívában élnek, de a szabadidő, ha rosszul használják fel, elronthatja az üzemi eredményt. Hát most tartozzanak szabadidejükben is erős kollektívába, amely jó irányba, a kulturált élet, a jövő irányába húzza őket.

Ez az idei legfontosabb cél a Keszthelyi Művelődési Házban. Nem azért, hogy jövőre még több „főt" jelenthessenek. Hanem, hogy tegyenek valami hasznosat azokért a fiatalokért, akikből napjainkban a jövő, talán már a kommunizmus munkásosztálya formálódik.

(F. B.)

— A PÉTI SZÍNJÁTSZÓK a „Bukfenc" című zenés-táncos színdarab bemutatására készülnek. Ha minden jól megy, és sikerül a szereplőknek az egyes próbák előtt felmerülő akadályokat legyőzni, úgy a darabot március 25-én, szombaton este bemutatják.

Önkiszolgáló boltban

A minap én is elmentem, hogy magamat önkiszolgáljam. Előttem egy pöttöm kislány — lehetett úgy ötéves — bújt be az ajtón, és amint beért, karjára akasztotta gyakorlott mozdulattal a kosarat, amelybe bele kell rakni a kiválasztott árut. Felnőttek fontoskodásával kezdett válogatni az alsóbb polcokon, mivel csak azt érte fel. Ekkor már többen figyeltük a jövő kis háziasszonyát, hogyan gyűlik kosarába a kakaó, cukor, cipőkrém, a legvégén pedig egy kenyér.

Fizetni ment. Apró kis markából odateszi a pénzt a boltos elé, — ami bizony csak egy kenyér árát fedezi. A boltos elmosolyodik. — Több pénzed nincs, Jolika?

— Nincsen — feleli a kis vásárló —, mert anyukám csak kenyeret mondott, de annyi sok minden van itt, hogy nem tudtam itthagyni.

Sz. Z.

Megjelent a Magyar Pedagógia

Hosszabb szünetelés után ismét megjelent a Magyar Pedagógia, a Magyar Tudományos Akadémia Pedagógiai Bizottságának az Akadémiai Kiadó gondozásában készülő folyóirata. A folyóirat művelődéspolitikai, elméleti, történeti, a pedagógiai valóságot eredményes módszerekkel elemző, egyes pedagógiai tényeket egzaktan felmérő és bemutató, összehasonlító, a pedagógiai kutatás hatékony módszereit értékelő tanulmányokat közöl. Egy-egy probléma sokoldalú megvilágításáért a folyóirat tanulmányi anyagát évnegyedről évnegyedre a lehetőség szerint egy témakör köré csoportosítja. Könyv- és folyóiratszemlében ismerteti és bírálja a hazai és külföldi irodalmat, szemle rovatában beszámol a hazai és külföldi pedagógiai törekvésekről és mozgalmakról, a neveléstudománnyal foglalkozó szervek és intézmények munkásságáról. A szerkesztőségnek az a törekvése, hogy a szocialista neveléstudományban elért, vagy annak területén felhasználható minden jelentős eredményről számot adjon, s ezzel támogassa a köznevelést irányító tényezők, a felsőoktatás és a továbbképzés intézményei, valamint a gyakorló pedagógusok munkáját. A folyóirat tanulmányaihoz orosz és angol nyelvű összefoglalók járulnak.

Az új évfolyam első számának tartalma: Nagy Sándor: A Magyar Pedagógia új feladatok előtt. Kiss Árpád: Iskolás tanulóink megterhelésének vizsgálata. Jausz Béla: a tanulók túlterhelésével kapcsolatban végzett vizsgálatok a debreceni általános- és középiskolákban. Lénárd Ferenc: A túlterhelés néhány pszichológiai vonatkozása. Katona Ibolya és orvos munkatársai: A túlterhelés egészségi következményei. Szöllősi Géza és Veres Judit: Kiegészítő észrevételek a túlterhelés problémájához.

Kik hajolnak a rajztábla fölé?

Ismeretlen arcok — nem egyetemisták —, idősebbek, fiatalabbak lépnek be az ajtón, kezükben rajztábla, táska, rajzlapok, és eltűnnek a Veszprémi Vegyipari Egyetem alagsorba vezető folyosóján — szombaton délután! Milyen titokzatos szekta tagjai gyülekeznek ilyenkor e helyen?

A szoba, mely elnyelte a „követendőket", a géptan tanszék rajzterme. A táblánál Pleva László adjunktus rajzol, magyaráz.

— A TIT műszaki rajztanfolyamait tartjuk itt, ez a szombati első csoport, azt jelenti a titokzatos SZ. I. jel, amit a rajzukra írnak.

20—25 fej hajol a rajztáblák föl és végzi a megadott feladatot. Mint megtudtam, a társulat 1957 szeptembere óta tart rajztanfolyamot, és ez az egyetlen hely a városban, ahol ilyen képzettséget lehet szerezni, arról nem is szólva, hogy a tandíj egészen minimális. A kétéves tanulási időszak végén — amikor a képességek és lehetőségek szerint a többség már eljut a szerkesztő rajzoló fokig — a megyei tanács oktatási osztályának képviselői előtt tesznek vizsgát, és kapnak hitelesített és minősített rajzolói oklevelet. A második évben már szakosítás is folyik, építészeti és gépészeti csoportokban tartanak hetenként egyszer kétórás foglalkozást.

Az 57—58-as tanévben még csak negyvenen voltak, ma már körülbelül százan ülnek itt egy délután a padokban. A négy kezdő csoporttal Pleva László és Szőnyi Jenő foglalkozik, és két haladó csoportot is ők vezetnek.

Szabó Sándor építészmérnök a másodévesekkel ismerteti meg az építészeti rajzok rejtelmeit.

Hogy mennyire hasznos és szükséges egy ilyen tanfolyam, mi sem igazolja jobban, mint, hogy Pápán is kellett szervezni egy csoportot. Azt olvashatjuk a TIT-hez beadott jelentésben, hogy az ipar műszaki fejlődéséből adódó igényt kielégíti ez a tanfolyam. De kik járnak akkor ide?

— Hadházi Ilonának hívnak, az almádi vegyes ktsz-nél dolgozom. Műszaki adminisztrátori munkakörben, de ha elvégeztem a tanfolyamot, esetleg a képesítésnek megfelelően más munkakörben helyezkedem el. Annál is inkább szeretném ezt, mert Balatonfüredről járok át Almádiba, és ide a tanfolyamra is.

— Légrádi Elemér vagyok, a Lovassy László Gimnázium II. osztályának tanulója. Építészmérnök szeretnék lenni, és ott nagy hasznát veszem majd ennek az előzetes gyakorlatnak. A bizonyítvány? Jeles.

— A vasúti pályafenntartási főnökségen dolgozom, mint műszaki rajzoló, természetesen csak kezdő fokon, nevem: Király Sándor. Nemrég szerettem le, és a távolabbi céljaim közt az szerepel, hogy egyetemre jelentkezem, természetesen levelező, vagy esti tagozatra. Mindennapi munkámban természetesen már most is jól hasznosíthatom az itt tanultakat.

— Bátor Erzsébetnek hívnak, a bauxitkutató vállalatnál dolgozom, mint térképrajzoló, és ott is lakom Almádiban. Munkakörömbe betöltéséhez meg kell szereznem ezt a képesítést, de jó is, mert annak ellenére, hogy más jellegű dolog, mégis sokat tanulok.

— Igen, i-vel a végén: Lukácsi Ilona. Nem, nem dolgozom, nyugdíjas vagyok, de szeretnék csinálni valamit, könnyebb munkát, és azt hiszen nagyon jó lesz. Szeretem is, csak nem vagyok megelégedve magammal. Hogy dicsért Pleva elvtárs? — biztos csak azért mondja, hogy vigasztaljon.

SZ. I., a szombati első csoport. Rajzolnak, tanulnak, ki ezért, ki azért, de egy biztos: saját hasznukra, emberi értékük, tudásuk növeléséért.

Pünkösti Árpád

Félmilliós költségvetés Hajmáskéren

A február havi tanácsülés egyik jelentős napirendi pontja volt a község 1961. évi költségvetésének megvitatása.

Az idén a költségvetés összege meghaladja a félmilliót. Az összeg mintegy húsz százalékát a tanácsi kezelésben levő épületek fenntartására, közvilágításra, vízszolgáltatásra, valamint a helyi utak fenntartására használják fel. A szociális kiadások a költségvetés öt százalékát, a kulturális kiadások pedig a költségvetés mintegy harminc százalékát képezik. A tanács és a tűzoltóság fenntartására kétszázharmincnégyezer forintot terveztek.

Állandó jellegű napközi otthont létesítünk, ez mégsem szerepel a költségvetésben, mert ezt a község lakói közös összefogással, társadalmi munkában kívánják felépíteni. Egy régi épület átépítésével megoldódik ez a régi probléma, melyhez a szükséges anyag is rendelkezésre áll.

B. Á.

Egy „megszállott" ember nyomában

***Fülöp Ferenc** a veszprémi járás népművelési felügyelője. Amikor telefonon kerestem, valaki bemondta, hogy „házon kívül van". Kerestem vagy kétszer személyesen is — hiába. Így tudtam meg, hogy nem irodaszagú, íróasztalhoz ragaszkodó ember, hanem a terület embere. Mikor található hát? Leginkább hétfőn, ha a kiszállásokra készül, és szombaton, amikor visszatér, hogy a felgyülemlett hivatali teendőket is elvégezze.*

Felelősségteljes, szép munka az övé. Sokat, lelkesen és lelkiismeretesen dolgozik, erről az új népművelési évben elért eddigi eredmények tanúskodnak. Csupa derű és optimizmus amikor arról beszél, hogy járásunkban — megyénk legnagyobb járásában — újabb ismeretterjesztő körzetet létesítettek. Hét ilyen körzet működik már. Irodalmi, egészségügyi, pedagógiai előadássorozatok után egyre több mezőgazdasági és más szakismereti előadássorozatot biztosítanak. Biztosíthatták ezeket az előadásokat, mert az iskolán kívüli népművelés munkásainak tábora egyre bővül: Csopakon például Madách Tihamér, a Növényvédő Állomás igazgatója segít, Mencshelyen Noé Antal, Gyulafirátóton Csere Kálmán vállal oktatást. Berhidán és Szentgálon a kihelyezett mezőgazdasági technikum, Nemesvámoson a mezőgazdasági gépészeti tanfolyam, Balatonalmádiban és Örvényesen a mezőgazdasági szakkör ad sok munkát a tanfolyamok szervezőinek és előadóinak.

A tavalyi népművelési évben megtartott előadásokból okultak a népművelés munkásai: helyi feladataikat most már önállóbban végzik, megtanultak öntevékenyen kezdeményezni és dolgozni. A tanácsok, népfrontbizottságok, KISZ szervezetek megértik, hogy községük népművelésének ügye közös feladatot ró rájuk. Ezért képviseltették magukat a körzeti megbeszéléseken, ezért készítettek a helyi adottságoknak megfelelő népművelési tervet.

***A terv teljesítéséért** most már közösen dolgoznak. Rendszeres népművelési értekezleteken és továbbképzéseken együtt vitatják meg a termelőszövetkezetek megerősítésével kapcsolatos feladatokat. Ösztönzőleg hat a népművelés falusi munkásaira, hogy végzett munkájukról a járási pártbizottságok és a járási tanácsok időnként beszámoltatják őket.*

A veszprémi járás kulturális eredményei is a jobb munkát, a szervezettebb, kiterjedtebb társadalmi összefogást bizonyítják. Nem egy községben bontakozik ki olyan törekvés, hogy a művelődési otthont valóságos kultúrpalotává szeretnék tenni. Csajágon, Ősiben, Berhidán, Ösküben, Hajmáskéren, Bándon is hasonló lelkesedéssel jelentkezett a társadalmi összefogás. Szépülnek a művelődési otthonok, s hogy tartalmi munkájuk is egyre megfelelőbb, az igazgatóknak és az öntevékeny kultúrmunkásoknak köszönhető. Ahol a népművelést sokak ügyévé tudják tenni, nem maradnak el az eredmények. A városlődi Koppány István például több mint egy évtizede vezeti a népművelést. Úgy vezeti, hogy a tennivalókba az egész tantestületet bevonja. Balatonfüreden, Balatonalmádiban és még számos községünkben hasonlóan dolgoznak a művelődési otthonok igazgatói. Műveltségben, felkészültségben erősödnek a szakkörök, az öntevékeny művészeti csoportok is. Nincs a járásban olyan község, amelynek színjátszó csoportja ne volna. Az énekkarok mozgalma pedig most erősödik. Kilenc énekkar jár már faluról falura és varázsolja az énekkedvelő közönséget.

Fülöp Ferenc, a népművelési felügyelő személyesen is segíti az énekkarok mozgalmának további kibontakozását. Tagja 1948 óta vezetője is a jónevű litéri énekkarnak, a 70 tagú együttesnek. Nagyon szereti a litéri embereket. Nem csoda, évekig Litéren tanított. Az énekkar nem egy tagja az iskolában is tanítványa volt.

Fülöp Ferenc magyar és történelem szakos tanár. De volt ő már a pedagógusok szakszervezetének elnöke is. A tanácsok megalakulása előtt népművelési ügyvezető volt. Önzetlenül, társadalmi munkában vállalta a megbízatást. Mint maga is mondja, azért vállalta, mert ez adott életének értelmet. A népművelési munkáról ma sem tudna — egy pillanatra sem — lemondani. Tanártársai szerint Fülöp Ferenc a hivatás „megszállottja".

— Lehet, hogy így van — mondja. — Igaz, nagyon igaz, hogy például az énekkartól, eszembe sem jut, hogy valaha is meg tudnék válni!

***Rajong a népművelési munkáért** a művészetekért. Azt is elmondja őszintén, hogy nemcsak irányít és segít, hanem tanul is. Sokat tanul és sokat les el a községek népművelésének vezető és egyszerű munkásaitól. Eszményképe az olyan népművelési felügyelő, aki a legkisebb községben, magára utalva, kedvezőtlen előfeltételek között is vállalja az emberek nevelését és művelését. A szorgalom, a soha meg nem elégedés, a dolgozó nép iránti hűség és ragaszkodás jellemző erre a munkára.*

Cserhát József